

Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 25. července 2024 ve věci č. 49755/18 – *Okubamichael Debru proti Švédsku*

Senát první sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že vnitrostátní orgány nastolily spravedlivou rovnováhu mezi zájmem stěžovatele v postavení uprchlíka na sloučení rodiny na straně jedné a zájmem státu na kontrole imigrace na straně druhé, když zamítly žádost jeho manželky a dětí o udělení povolení k pobytu za účelem sloučení rodiny, a to pro nesplnění podmínky minimálního příjmu. Nedošlo tak k porušení článku 8 Úmluvy.

I. Skutkové okolnosti

V červnu 2017 bylo stěžovateli z důvodu jeho postavení uprchlíka uděleno povolení k trvalému pobytu ve Švédsku, kam přicestoval v září téhož roku. V říjnu 2017 požádaly manželka a dcery stěžovatele, tou dobou žijící v Ugandě, o udělení povolení k pobytu ve Švédsku za účelem sloučení rodiny. Švédské úřady jejich žádost zamítly.

Podle tehdy platných vnitrostátních předpisů bylo možné udělit povolení k pobytu rodinným příslušníkům pouze tehdy, pokud žadatel v cílové zemi prokázal dostatečný příjem pro zabezpečení sebe i svých rodinných příslušníků a měl zajištěné odpovídající ubytování. Splnění této podmínky nebylo v souladu s unijním právem vyžadováno, pakliže byla žádost o sloučení rodiny podána v prvních třech měsících od udělení pobytového oprávnění žadateli. Manželka a dcery stěžovatele však tuto žádost podaly až po téměř čtyřech měsících. Vnitrostátní orgány proto posuzovaly, zda stěžovatel požadavek na zajištění živobytí splňoval. Jelikož stěžovatel žil z dávek sociální podpory, které nebyly považovány za pracovní příjem srovnatelný se mzdou, požadavek nesplnil a žádost byla zamítnuta. V lednu 2019 manželka a dcery stěžovatele žádaly o povolení k pobytu opětovně, jejich žádost však byla znovu zamítnuta.

V červenci 2021 byla vnitrostátní úprava týkající se požadavku na zajištění živobytí zmírněna. V únoru 2022 stěžovatelova manželka a dcery opět požádaly o povolení k pobytu. Tentokrát již švédské úřady jejich žádosti vyhověly, neboť shledaly, že vzhledem ke stěžovatelovu věku a zdravotnímu stavu by nebylo rozumné očekávat, že by byl někdy schopen dosáhnout dostatečného příjmu pro splnění požadavku na zajištění živobytí. Trvat na splnění požadavku by tak v jeho případě bylo nepřiměřené.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatel před Soudem namítal, že zamítnutím žádosti jeho manželky a dětí o udělení pobytového oprávnění za účelem sloučení rodiny došlo k porušení jeho práva na rodinný život ve smyslu článku 8 Úmluvy.

a) Obecné zásady

Soud úvodem odkázal na shrnutí relevantních obecných zásad v rozsudku *Dabo proti Švédsku* (č. 12510/18, rozsudek ze dne 18. ledna 2024, § 88–93). V tomto skutkově obdobném případě Soud shledal, že státy mají široký prostor pro uvážení, zda budou pro povolení sloučení rodiny po uplynutí tříměsíční lhůty stanovené unijním právem požadovat splnění požadavku na zajištění živobytí nebo ne. Soud nepovažuje za nepřiměřené, že za účelem sloučení rodiny musí žadatel prokázat, že má i bez sociálních dávek dostatečný a stabilní příjem na to, aby mohl pokrýt základní životní náklady rodinných příslušníků, se kterými o sloučení usiluje. Soud také upozornil, že nepřekonatelné překážky pro vedení rodinného života v zemi původu nabývají při posuzování spravedlivé rovnováhy postupem času na významu (*M. A. proti Dánsku*, č. 6697/18, rozsudek ze dne 9. července 2021, § 162 a 192–193; *B. F. a ostatní proti Švýcarsku*, č. 13258/18, rozsudek ze dne 4. července 2023, § 105). Zdůraznil, že pokud

uprchlík navzdory veškerému úsilí není schopen splnit požadavek příjmu, může striktní uplatňování této podmínky vést k trvalému rozdělení rodin.

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Podstata projednávané věci spočívala v tom, zda se vnitrostátním orgánům podařilo nalézt spravedlivou rovnováhu mezi protichůdnými zájmy, a to zájmem stěžovatele na sloučení se svou rodinou na straně jedné a zájmem státu na kontrole migrace v zájmu hospodářské prosperity země na straně druhé (*Dabo proti Švédsku*, cit. výše, § 94–95).

Soud poukázal na rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie ve věci K a B (sp. zn. C-380/17, rozsudek ze dne 7. listopadu 2018), dle něhož by vnitrostátní úprava měla umožňovat výjimku z uplatňování tříměsíční lhůty pro podání žádosti o sloučení rodiny bez nutnosti splnění dalších podmínek v případech, kdy je opožděné podání žádosti objektivně omluvitelné. Dále Soud připomněl, že i Komisař pro lidská práva Rady Evropy a Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky vyjádřili ohledně přísného uplatňování této lhůty obavy. Soud proto zkoumal, zda stěžovateli ve včasném podání žádosti bránily objektivně omluvitelné důvody.

1. Lhůta pro osvobození od splnění podmínky minimálního příjmu

Stěžovatel namítal, že žádost nemohl podat, jelikož mu nebylo přiděleno identifikační číslo. Dle Soudu však uvedení daného čísla nebylo pro podání žádosti nutné. Stěžovatel dále tvrdil, že neznal švédské právo. Netvrdil však, že nebylo možné požádat o právní poradenství či asistenci. Mimo to stěžovatel obdržel od vnitrostátních orgánů dopis, ve kterém byl odkázán na webové stránky s dalšími informacemi, a zúčastnil se úvodního kurzu pro imigranty. Netvrdil ani, že by nevěděl, kde se jeho rodina nachází, nebo že by s ní nemohl navázat kontakt. Soud proto dospěl k závěru, že neexistovaly objektivně omluvitelné důvody pro to, aby stěžovatel tříměsíční lhůtu pro podání žádosti nedodržel.

2. Podmínka minimálního příjmu

V dalším kroku Soud zkoumal, zda stěžovatel mohl splnit požadavek minimálního příjmu. Shledal, že přestože dle vnitrostátních orgánů měl stěžovatel sníženou pracovní schopnost, nic nenasvědčovalo tomu, že by pracovat nemohl. Dle Soudu tedy stěžovatel neudělal vše, co od něj bylo rozumně možné požadovat, aby si zajistil dostatečný příjem na pokrytí výdajů své rodiny. Dle Soudu nadto nebylo prokázáno, že by vnitrostátní úprava neumožňovala individuální posouzení zájmů rodiny s ohledem na konkrétní situaci dotčených osob, nebo že by takové posouzení nebylo v případě stěžovatele provedeno. Na základě pozdějších změn vnitrostátní úpravy bylo navíc možné z požadavku na zajištění živobytí udělit výjimku, díky čemuž bylo stěžovatelově žádosti nakonec vyhověno.

3. Další relevantní okolnosti

Soud za relevantní považoval také to, že stěžovatel mohl s rodinou žijící v Ugandě udržovat kontakt. Přihlédl i k tomu, že stěžovatel netvrdil, že by na něm byly děti (v té době ve věku sedmi a třinácti let) závislé, nebo že by rodina v důsledku oddělení čelila nějakým potížím. Dle Soudu nemohou nejlepší zájmy dítěte, bez ohledu na věk, představovat nezpochybnitelný důvod pro přijetí všech dětí na území hostitelského státu, kde by se měly lépe.

4. Závěr

Na základě těchto skutečností dospěl Soud k závěru, že vnitrostátní orgány nastolily spravedlivou rovnováhu mezi soupeřícími zájmy a zamítnutím žádosti o sloučení rodiny nepřekročily svůj prostor pro uvážení. K porušení článku 8 Úmluvy proto nedošlo.